

Хероинот е полусинтетски дериват на морфинот. Прв пат е произведен во Германија во 1898 година и бил употребуван во медицината во лекување на кашлицата и болката. Хероинот има 20-25 пати посилено аналгетичко дејство од морфинот и е два пати поснажно адиктивен. Неговата злоупотреба доведува до развивање на тешка физичка и психичка зависност, за само неколку дена.

Се наоѓа во вид на бел (почист, со појако дејство) или сивокафеав прашок.

Внесување: Хероинот може да се внесе во организмот со пушење на цигара во која е ставен хероин, со шмркање преку нос, со вдишување на пари на запален хероин на фолија и интравенски, со шприц и игла. Кога се внесува интравенски потребен е т.н. “прибор”: лажича, свеќа, лимонтус, целофан, памукчиња, шприцеви, игли, ластик. По внесување во организмот хероинот има вкупно дејство од само 4-6 часа, за кое време се менуваат фазите на неговото дејство:

- **Фаза 1:** состојба на “High” т.е. состојба на висока опијеност. Настапува непосредно по внесување на хероинот во организмот и трае просечно 10-15 мин. Типични знаци се: успорени реакции, рамнодушност кон околината, безболност, отапеност (“скаменување” – “стоун”). Зениците се стеснети, точкести, како врв од шпенадла, не реагираат на светлина.
- **Фаза 2:** е состојба на тн. привидна психичка рамнотежа или “преодна состојба на нормалност”, кога лицето што земало хероин функционира невпечатливо за околината, особено ако подолготрајно зема хероин. Оваа фаза трае 3-6 ч.
- **Фаза 3:** е состојба на престанок на дејството на хероинот, т.е. појава на апстиненцијални знаци (криза). Настанува по 8-12 часа од земањето хероин, со знаци на: нерасположение, нервозност, намалена толеранција на фрустрација и експлозивност, често прозевање, течење на нос, солзење, потење, ежење, нагли неволни движења на поедини групи мускули на рака/нога, немирен сон, широки зеници, болки во грбот и во коските, гадење, повраќање, можен е пролив, покачена температура. Кулминација на наведените знаци настанува за 36-48 ч., а престанок се очекува за 7-15 дена.

Типични објективни знаци на злоупотреба на хероин се: стеснети зеници, сврбење по кожата и чешање, состојба на полузаспаност, често пати бледило, подхранетост, можни се траги од убоди од игла по рацете, воспаление на вените на рацете или нозете, нагли промени на расположението и др. Како последица на повеќекратно земање хероин се развива тешка опијатна, психо-физичка, зависност, во медицината дефинирана како Синдром на зависност од опијати.

ЛСД е типичен претставник на групата на големи халуцинаторни дроги. Има силно дејство врз процесите на мислење, врз перцепциите и состојбите на свеста.

На нелегалниот пазар се јавува во форма на мини таблети, ЛСД импрегнирана мека хартија, желатински фолии, на кои се насликани Бетмен, Супермен, Мики Маус и др. Потоа, растворен во вода се пие.

Дејство: Внесен во организмот ЛСД предизвикува низа телесни и психички промени. Почетните ефекти се со појава на непријатни чувства на исчекување, немотивиран страв со тресење, нагон за повраќање, вртоглавица, главоболка, срцебиене, проширени зеници. Потоа, се јавува целосна конфузија на сетилата, отсуство на контрола, неможност да се управува со постапките по волја; чувство на бестежинска состојба. Како најдоминантен знак се промените на сетилата, како: визуелни халуцинации во форма на богато колорирани пејсажи, доживување дека е звукот со боја, искривени доживувања на времето, менување на вредносните системи и сл. Дејството трае со часови, а некогаш и со денови.

ТРАДИЦИОНАЛЕН ПРИСТАП

Традиционалната политика за решавање на проблемот со дрогите се базира на верувањата дека:

- Добро организирани превентивни програми ќе придонесат младите воопшто да не земаат дроги.
- Заплашувањата преку јавните гласила под слоганите “Дрогата убива” и “Дрогата е смрт”, ќе придонесат младите да не земаат или да престанат да земаат дроги.
- Оние пак што започнале да користат дрога ќе престанат, само доколку сакаат и доколку имаат цврста воља да се лекуваат.
- Апстиненцијата е единствен успешен резултат од лекувањето.
- Единствен начин на решавање на проблемот во заедницата се репресивните мерки кои се потребни во што е можно поголем обем.

Овој пристап, по однос на превенција и на третман, опфаќа активности и насоки на делување насочени само кон поединецот и сеуште е најчест пристап во Република Македонија.

На традиционалните програми се спротивставува реалната состојба со употребата на дроги која вели:

- Употребата на дроги е неодминлива во било кое општество каде се тие достапни, а поради тоа
- Потребни се координирани и креативни превентивни програми за намалување на побарувачката на дрогата. Но и покрај тоа
- Дрогите се употребувале, се употребуваат и ќе се употребуваат во било кое општество, без оглед на тоа дали ние тоа го сакаме или не; и без оглед на квалитетот на превентивните програми.
- Токму поради фактот дека постојано ќе има лица кои ќе употребуваат и злоупотребуваат дроги, се јавува потреба од разни терапевтски програми прилагодени на можностите и потребите на целната група.
- Употребата на дроги е сложен и сериозен социо-медицински проблем и неговото разрешување бара организирани и координирани активности на сите општествени сегменти.
- Употребата на дроги неизбежно предизвикува значителна штета по поединецот и општеството.

Поради фактот дека лицата кои што употребуваат дроги се интегрален дел на општеството:

- Неопходно е градење на единствена доктрина во превенцијата и третманот на употребата и злоупотребата на дроги, како и координираност и поврзаност на програмите на локално, национално, регионално и интернационално ниво.
- Неопходно е обезбедување на здравствена и социјална заштита на лицата што злоупотребуваат дроги на сите нивоа, а пред се обезбедување на услуги на ниво на локалната заедница, со што ќе се намали степенот на нивна маргинализација, стигматизација и социјална изолатија.
- За да лекуваните лица зависни од дроги се ресоцијализираат, рехабилитираат и социјално реинтегрираат, неопходни се организирани програми за реинтеграција и ресоцијализација на локално и национално ниво.

Печатењето на овој флаер е финансиски поддржано од:

THE CHURCH OF
JESUS CHRIST
OF LATTER-DAY SAINTS

WWW.REDCROSS.ORG.MK

www.facebook.com/CrvenKrstNaRepublikaMakedonija

www.youtube.com/MacedonianRedCross

Црвен крст на Република Македонија

THE CHURCH OF
JESUS CHRIST
OF LATTER-DAY SAINTS

ДРОГИ

Дрогите уништуваат милиони животи секоја година. Највознемирувачки аспект на овој проблем е штетата што земањето дроги им ја прави на младите луѓе како и заканата што ја претставува за иднината на секоја земја. Бидејќи постојано се зголемува бројот на млади луѓе кои почнуваат да земаат дрога, од витално значење е да се обезбедат материјали за едуцирање кои ќе содржат вистинити информации за опасноста од дрогите.

Дрога е секоја супстанца од растително или синтетско потекло, со чија употреба можат да се создаваат состојби на зависност, што можат да предизвикаат оштетувања на здравјето или на друг начин да го загрозат човековиот интегритет во физичка, психичка или социјална смисла.

Општа констатација е дека употребата на дроги е глобален, сериозен и сложен проблем. Во светот и кај нас најраспространета и најмногу употребувана дрога е канабис. Но, гледано од здравствен, социјален и општествен аспект хероинот е, за нашите простори, веројатно најсериозната нелегална дрога која се злоупотребува, пред се поради интравенозната злоупотреба која е високо ризична за ширењето на вирусите на АИДС, жолтица и други преносливи заболувања по крвен пат, како и за ризикот од нагла смрт поради предозираност. Од околу 5.3 милиона луѓе во светот кои интравенски употребуваат дроги, околу 200.000 умираат поради бројни компликации поврзани со ваквата употреба

Поделбата на дроги е можна на разни начини, но едукативно најадекватна се чини дека е поделбата на дрогите според психофармаколошкото дејство врз Централниот нервен систем (ЦНС), според која дрогите се делат на: 1. Депресори на ЦНС (алкохол, опиум, седативи и хипнотици), 2. Стимулатори на ЦНС (амфетамини, екстази, кокаин, крехат, кофеин, ефедрин и никотин), 3. Халуциногени дроги (лсд, мескалин, псилоцибин, енилицлидин и татула), 4. Канабиноиди (марихуана и хашиш), 5. Испарливи супстанции (лепила, аеросоли, разредувачи, растворувачи, бензин, бутан, бои и лакови), 6. Анаболични стероиди (дианабол, нандролон, провирон и тестостерон).

Основни факти за најчесто користени дроги :

Марихуаната вообичаено се витка како цигара наречена џоинт. Таа исто така може да биде сварена и како чај или измешана со храна, или може да се пуши преку водено луле наречено бонг. Марихуаната претставува дрога од групата на мали халуциногени дроги, иако според некои автори канабисот се издвојува во посебна група дроги. Се добива од листови на женската *Cannabis sativa* (индиско конопје); од чии цветови, т.е. од смолата на цветовите, се добива хашиш.

Дејство: После пушење цигара со марихуана можна е почетна вознемиреност, заплашеност и возбуда. Врз мозокот марихуаната има надразнувачки и депресивни дејства. Како најтипичен објективен знак при пушење марихуана се јавува: зацрвенување на очните капаци и на коњуктивите, следени со проширени зеници. Слузницата на устата и ждрелото стануваат суви, а се јавува и зголемен апетит за високо калорична храна. Можно е пореметување на рамнотежата и премор. Сето наведено е следено од психички манифестации во сферата на распо-ложението и перцепциите: еуфоричното расположение се јавува по 15-30 мин, а трае 3-4 часа. Лицето е во состојба на пријатна опуштеност, со чувство на благосостојба, зборливо и интензивно комуницира со околината. Асоцијациите се живи, мислењето забрзано, но вниманието отежнато, а паметењето оштетено. . нејасна возбуда. На телесен план се јавува зголемување на крвниот притисок, забрзана срцева акција и забрзано дишење.

Поинтензивно пушење марихуана доведува до нарушување на повеќе психички функции: памтење, внимание, мислење и појава на чувство на нереалност.

Инхалатори се дроги кои предизвикуваат тешки органски оштетувања на мозокот. Тие спаѓаат во групата на делирантни дроги кои се често користени од страна на деца помеѓу 12-16 години. Нивните негативни предности се што се: во легална продажба; лесно достапни; имаат широка примена во домаќинствата и се ефтини. Во продажба се наоѓаат во вид на: аеросоли, лепаци, домашни дезинфициенси, инсектициди, дезодоранси, средство за полирање намештај, бои, ацетон за нокти, растворувачи, разредувачи, бензин, плински резерви за упаљачи, ладен спреј за рани и др. Најчест начин на примена е инхалација, т.е. со вдишување.

Дејство: Нивното дејство врз ЦНС е депресивно и делирантно. Во првите 10 мин. се јавуваат: промени во однесувањето, еуфоричност, чувство на самоќност, доживување на визуо-аудитивни халуцинации, зборливост но со потешко изговарање, проширени зеници и др. Освен тоа, често се јавуваат и дупли слики, грчеви, општа мускулна слабост, поматена свест, вртоглавица, поматеност во главата, главоболка, несигурен и тетарав од, дремливост, тромавост и сонливост, дезориентација, бледило околу усните со трагови од лепак, тешка апластична анемија и др. Една од главните карактеристики е појава на агресива и виолентно однесување. При повторната злоупотреба се јавува психолошка зависност.

Амфетамините се синтетски дроги за прв пат произведени во 1920 год. и како силни психостимулатори веднаш се воведени во званичната медицина, како средства против замор и сонливост. Подоцна, поради депресивниот ефект на апетитот биле применувани при лекување на состојби со проблеми во исхраната (дебелина). Постојат податоци и за нивна масовна примена од страна на студенти, спортисти; возачи на долги патеки поради нивните основни својства. Се произведуваат во вид на таблети, шеќерно прелиени таблети, капки или течност за инекции, прашок и др. Во организмот се внесуваат преку уста или на игла, што е особено опасно, поради силното и брзо стимулативно дејство врз ЦНС.

Дејство: Внесени во организмот предизвикуваат промени на телесен и психички план:

- Телесен план: зголемен крвен притисок, забрзана работа на срцето и дишењето, успорена работа на цревата, зголемено лачење на жлездите, зго-лемена мускулна активност до немир, премор и др.).
- Психички план: еуфорија, чувство на зголемена психичка енергија, чувство на самодоверба, намалена потреба за сон, загуба на апетит и др.

При употреба на амфетамини можна е појава и на видни и слушни халуцинации, немир, разразливост, нервоза, заматена свест. При повеќекратно земање на амфетамини се развива толеранција и психичка зависност.

Екстази е синтетска дрога, таблета, често и масовно применувана како дрога за забави, "ravy party" дрога, викенд дрога. Се нарекува и таблета на љубовта. Масовно се користела во 90 години на минатиот век, следејќи ја урбаната култура, односно техно забавите во европските земји. Се користи во форма на таблети која се голта, поретко се вшмркува, а уште поретко се внесува интравенозно, со шприц и игла. Ефектот настапува 30 до 60 мин од земање на таблетата, најизразен е посе 90 мин., а трае 3 часа. Последиците од оваа дрога се уште се испитуваат.

Дејство: Особена опасност претставуваат состојби на прегреаност на организ-мот, поради екстремната раздвиженост, моторна активност, наглото зголемување на крвниот притисок и телесната температура, обилното потење; како и можниот колапс на срцево-крвоносниот систем, по што може да настане смрт.

Кокаинот претставува алкалоид код лисјето на *Erythroxylon coca*, растение кое расте и се про-изведува најчесто во Јужна Америка, а од кое се добива кокаин (кокаин-хидро-хлорид) во вид на бел до кремкаст прашок со горчлив вкус. Кокаинот е познат како рекреативна дрога и се внесува преку уста (голтање), нос (шмркање) или на игла. Во медицината се применува како локален анестетик.

Дејство: при земање на кокаинот преку нос дејството започнува за 15-60 мин. Се јавува силно телесно и сексуално стимулативно дејство, следено со чувство на моќ и супериорност, будност и хиперактивност. Ја зголемува менталната енергија, предизвикува еуфорија која трае најмногу до 45 мин., времено подобрување на изразувањето. На телесен план оваа состојба е следена со зголемен крвен прити-сок, забрзана работа на срцето и дишењето, покачување на телесната темпера-тура, раширени зеници. По престанок на дејството настанува

спротивна состојба: силен замор и сонливост. По повеќекратно земање на коакин доаѓа брзо до развивање на толеранција и силна психичка зависност.

Хроничната злоупотреба на кокаин секогаш води до појава на: несоница, немир, анксиозност, намален апетит и гадење, слабеење, нагризена носна преграда, параноја, и др. сериозни душевни растројства.

